

דפשיטא להו לרבא ורבינא ונקטינן מאי דאידיחי בגמרא בדרך דילמא

12. שולחן ערוך אורח חיים הלכות חנוכה סימן תרעא סעיף ו
מניחו למעלה מג' טפחים, ומצוה להניחו למטה מי' טפחים,
ואם הניחו למעלה מי"ט, יצא, אבל אם מניחו למעלה מכ'
אמה לא יצא. הגה: אפילו לקחה כך דלוק והניחה למטה מכ', לא יצא,
דהדלקה עושה מצוה (ב"י בשם תוספות).

13. משנה ברורה סימן תרעא ס"ק כז
(כז) למטה מי"ט - דאיכא פרסום הנס טפי כשהוא למטה
דדבר העשוי לאור אין דרך להניחה כ"כ למטה ועיין בא"ר
שכתב דהא דאין העולם נזהרין בזה משום דסומכין על
המרדכי שכתב דעכשיו שהורגלו להניח בפנים אין קפידא
בזה אכן הטור סתם בזה ומשמע דס"ל דאין לחלק בזה וכן
נוהגין כל המדקדקים כמ"ש בב"י. ואם דר בעליה מניחה
בחלון שהוא לצד ר"ה אפילו אם החלון גבוה יותר מי"ט
מקרקעית העליה. ואם יש לו שתי חלונות אחד למעלה מי"ט
ואחד למטה מי"ט ודאי יניחנה בחלון שהיא למטה מי"ט.
ובנרות בהכ"נ המנהג שהמנורה במקום גבוה:

14. משנה ברורה סימן תרעא ס"ק ל
(ל) והניחה למטה מכ"ף וכו' - אבל אם הדליקה למטה מכ'
ונטלה משם והניחה במקום אחר תוך כ' יוצא דהא הוי הדלקה
במקומה דשני המקומות כשרים:

15. פרי חדש אורח חיים סימן תרעא סעיף ה
דבר ברור הוא, שאם החלון למעלה מעשרים אמה, שמניחה
על פתח ביתו:

16. כף החיים ס"ק מח
וכתב הפ"ח.... וְאִם אִמְרָה וְדָאֵי מִקְרָקֵעַ ר"ה וְלֹא מִקְרָקֵעַ הַבַּיִת
דְּהָא טַעְמָא דְלַמְעַלָּה מִן אִמְרָה לֹא יֵצֵא דְלֹא שְׁלֵטָא בֵּיה עֵינָא
וּבְעֵינָא שִׁישְׁלוּט בֵּה עֵין בְּנֵי ר"ה. וּמִיָּהוּ לְדִידִין דְעֵיקֵר הִיכְרָא
לְבַנֵי הַבַּיִת סָגִי אִי הוּא לְמַטָּה מִן אִמְרָה מִן אִמְרָה מִקְרָקֵעַ הַבַּיִת וּמְכַל
מִקּוֹם אֲפֻשֶׁר גַּם לְדִידִין בְּגַבּוּהַ חִלּוֹן יוֹתֵר מִן מִקְרָקֵעַ ר"ה עֵדִיף
טַפִּי לְהַנִּיחוֹ סוּמֹךְ וּבִטְפַח הַסּוּמֹךְ לְמַזְזָה כִּיּוֹן דְלַמְעַלָּה מִכ'
לִיכָא הִיכְרָא לְבַנֵי ר"ה וְלְבַנֵי הַבַּיִת עֵדִיף הִיכְרָא דִידֵהוּ סוּמֹךְ
לְפַתַח.

16. חשוקי חמד מסכת עירובין דף ג עמוד א
וכתב במחצית השקל (שם סק"ו) שאף שלבני הבית יראו
אותו גם בחלון, מכל מקום עדיף טפי להניחו סמוך לפתח
ובטפח הסמוך למזוזה, כיון דלמעלה מעשרים ליכא הכירא
לבני רשות הרבים, ולבני הבית עדיף הכירא דידהו סמוך
לפתח. וכן הורה מו"ח מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל שאם דר
למעלה מעשרים אמה מקרקע רשות הרבים, לא יניחם
בחלון.

17. שו"ת שבט הלוי חלק ד סימן סה
ואשר שאל במי שדר בקומה העליונה למעלה מכ' אמה
מרה"ר דאין פרסומא לעוברים ושבים האם ידליק בפתח ביתו
מבפנים או שמא בפתח הכניסה לכל הבנין (כשיש בו עוד
דיירים) וירד מדירתו וידליק, או דייליק ליד החלון כרגיל דיהי'
פרסומא ניסא כלפי אלה הדורים ממול בבנינים השכנים
בקומות העליונות.

הנה כפי המנהג להניח משום פרסומא ניסא בחלון הבית גם
בזה יעשה כן דעיקר השאלה של למעלה מכ' אמה של נדון
דין אינו דומה ללמעלה מכ' בש"ס ובשו"ע ס' תרע"א דאין
יוצאים דיעבד בזה איירי שלכולם גם לבני בית הוא למעלה
מכ', משא"כ הכא דמדליקין בפנים, ובפנים איכא למטה מכ'
בזה יוצאים עכ"פ מעיקר דין המצוה כמבואר בש"ס ובשו"ע
ס"ס תרע"א, כיון דאיכא היכירא לבני בית, וגם בזה משמע

1. תלמוד בבלי מסכת שבת דף כא עמוד ב

תנן התם: גץ היוצא מתחת הפטיש ויצא והזיק - חייב. גמל
שטעון פשתן, והוא עובר ברשות הרבים, ונכנסה פשתנו
לתוך החנות ודלקה בנרו של חנוני, והדליק את הבירה - בעל
הגמל חייב. הניח חנוני את נרו מבחוץ - חנוני חייב. רבי יהודה
אומר: בנר חנוכה פטור. אמר רבינא (משום דרבה) +מסורת
הש"ס: [משמיה דרבא+] זאת אומרת: נר חנוכה מצוה
להניחה בתוך עשרה. דאי סלקא דעתך למעלה מעשרה -
לימא ליה: היה לך להניח למעלה מגמל ורוכבו! ודילמא: אי
מיטרחא ליה טובא אתי לאימונעי ממצוה.

2. ר"ן על הרי"ף מסכת שבת דף ט עמוד ב

וכתב ר"ח ז"ל דקיי"ל כרבינא דלא שבקינן מאי דאפשיטא להו
לרבא ורבינא ונקטינן מאי דאדחי בגמ' בדרך דלמא בעלמא
וכן פסק הר"ר יונה ז"ל ולזה הסכים הרשב"א ז"ל אבל הר"ם
במז"ל לא כתבה:

3. רא"ש מסכת שבת פרק ב סימן ה

אף על גב דדחי ליה מצוה להניחה למטה מעשרה. כדאמר
רבינא משמיה דרבא וגם איכא פרסום הנס טפי כשהיא
למטה דדבר העשוי לאור אין דרך להניחה כל כך למטה.

4. בית יוסף אורח חיים סימן תרעא

והרי"ף והרמב"ם השמיטו הא דמצוה להניחה למטה מעשרה
משמע דסבירא להו דכיון דדחו בגמרא להא דרבינא לא
קיימא לן כוותיה ומכל מקום לענין מעשה נראה שצריך
להניחה בתוך עשרה כיון דלהנך רבוותא מצותה בתוך עשרה
ולהרי"ף והרמב"ם מצותה בין בתוך עשרה בין למעלה
מעשרה הילכך למיעבד כמצותה אליבא דכולי עלמא עדיף
דהיינו בתוך עשרה

5. מרדכי מסכת שבת פרק במה מדליקין רמז רסו

עכשיו שהרגילו להניחה בפנים נראה דאין קפידא להניחה
למעלה מי' (*דליכא) [*דאיכא] פרסום:

6. טור אורח חיים הלכות חנוכה סימן תרעא

מצוה להניחה למטה מי"ט ואם הניחה למעלה מי' יצא

7. בית יוסף אורח חיים סימן תרעא

ואף על פי שהמרדכי (שבת ס' רסו) כתב דעכשיו שהרגילו
להניחה בפנים נראה דאין קפידא להניחה למעלה מעשרה
דלא פרסום. מאחר שרבינו סתם דבריו משמע דלא שני ליה
בין מניח מבפנים למניח מבחוץ וכן נהגו לעשות המדקדקים:

8. תלמוד בבלי מסכת שבת דף כב עמוד א

דרש רב נתן בר מניומי משמיה דרבי תנחום: נר של חנוכה
שהניחה למעלה מעשרים אמה - פסולה, כסוכה וכמבוי. (דלא
שלטא בה עינא למעלה מעשרים אמה, וליכא פרסומי ניסא.)

9. תוספות מסכת שבת דף כב עמוד א

וא"ת הוה ליה למימר ימעט כמו גבי מבוי דאמר התם מבוי
דרבנן תני תקנתא ואיכא למימר דנקט פסולה משום דבעי
למימר כסוכה שהיא מן התורה אי נמי לא רצה להאריך יכבנה
וימעטנה ויחזור וידליקנה דלמעטה ולהניחה כמו שהיא דולקת
אי אפשר כדמוכח לקמן.

10. מרדכי מסכת שבת פרק במה מדליקין רמז רסח

ומהר"ם ז"ל ... היה מניח למעלה מג' טפחים ולמטה מי'
טפחים

11. בית יוסף אורח חיים סימן תרעא

וטעמו משום דכל למטה משלשה כארעא סמיכתא דמי והיה
מניחה למטה מעשרה מהטעם שנתבאר דלא שבקינן מאי

בפמ"ג במ"ז שם סוס"ק הי' דידיליק בחלון אפי' למעלה מכל דמ"מ איכא היכרא קצת לרה"ר, ובמחה"ש ס"ק ו' כ' כן דרך אפשר.

ומ"מ מעיקר התקנה תקנו חז"ל שידליק סמוך לר"ה דאיכא פרסומא ניסא גם בחוץ ופליגי רש"י ותוס' והפוסקים במקום ההנחה אם פתח הבית או פתח החצר, ובדר בעליה בפתח החלון, וכיון דהאמת הוא דאיכא שכנים מכמה צדדים שיכולים להביט בנ"ח, שלהם הוא תוך כ' אמה, נוסף למש"כ הפמ"ג דגם למעלה מכל איכא היכרא קצת, מלבד היכר גמור לב"ב בפנים איני רואה סיבה לשנות המנהג מכבר להדליק בכה"ג על פתח החלון, ובשיעור מרחק של השכנים ממול לא קבלנו דבר אלא העיקר שאפשר להסתכל עוד בראיה רגילה דדוקא ממטה למעלה השיעור כ' אמה דאין אדם משליך ראשו לאחוריו להביט למעלה כמש"כ המאירי ריש סוכה.

18. שער הצינון סימן תרעא ס"ק לג

ועיין בפרי מגדים שכתב דאף בנרות שעוה ארוכים, כל שמקום הלהב הוא למעלה מכל אמה, פסולה:

19. שו"ת להורות נתן חלק ד סימן סג

יש לעיין, בהא דמבואר בשו"ע או"ח (סי' תרע"א ס"ו) דנר חנוכה מניחו למעלה מג' טפחים ומצוה להניחו למטה מעשרה טפחים עיין שם, ויש להסתפק כשהנר הוא למטה מעשרה והשלהבת למעלה מעשרה אם שפיר עביד. ולכאורה יש להוכיח מהא דשבת (כא ב), דר"י אמר בנר חנוכה פטור ואמר רבינא משמיה דרבא זאת אומרת נר חנוכה מצוה להניחה בתוך עשרה, דאי ס"ד למעלה מעשרה לימא ליה היה לך להניח למעלה מגמל ורוכבו. וקשה, דאף שמצוה להניח למטה מעשרה, אכתי לימא ליה היה לך להדליק במנורה גבוהה שתחתיתה למטה מעשרה והשלהבת היא למעלה מגמל ורוכבו, וא"כ יוצא ידי שניהם. אלא ודאי דהשלהבת עצמה צריכה להיות למטה מעשרה. אך יש לדחות ראייה זו, ד"ל דלא חייבוהו חכמים להדליק במנורה גבוהה כל כך שתחתיה תהא למטה מעשרה טפחים והשלהבת תהא למעלה מגמל ורוכבו שהוא הרבה יותר מעשרה טפחים. ברם למאי שכתב הרא"ש שם דאיכא פרסום הנס טפי כשהיא למטה מעשרה דדבר העשוי לאור אין דרך להניחה כל כך למטה עיין שם, א"כ העיקר תליא במקום השלהבת שהיא המאירה, ובדאי שמנורה גבוהה רגילין להניח למטה מעשרה אם השלהבת מגיעה למעלה מעשרה,

20. תשובות והנהגות כרך ב סימן שמב

י' מצוה להניחה פחות מעשרה טפחים. ולא נתבאר אם היינו הלהב או המנורה, וכבר נסתפק בזה הגר"י קניבסקי זצ"ל באגרותיו, ובלקט יושר משמע שתלוי במנורה, ולע"ד נראה שע"פ דין תלוי במנורה, שעיקר הדין שצריך למצוה למטה מעשרה מפורש בפוסקים שאז ניכר שהוא למצוה ולא לצרכיו (עיין מ"ב תרע"א ס"ק כ"ז), ולזה סגי שהמנורה למטה, אבל ע"פ סוד שכינה יורדת למטה מעשרה וראוי שהלהב שבו מקיימין המצוה למטה מעשרה.

21. ערוך השולחן אורח חיים סימן תרעא סעיף כב

וכשמדליק בפתח ויש שם אסקופה נ"ל דחשבינן מן האסקופה ולא מן הקרקע ויניח לכתחלה בתוך י' טפחים סמוך להאסקופה ולמעלה מג' טפחים מהאסקופה ופשוט הוא דאם הפמוט גבוה דחשבינן ממקום הנרות ולא מראש הפמוט